

Warszawa, 25 sierpnia 2025 r.

Szanowny Pan
Radostaw Sikorski
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Spraw Zagranicznych
Al. Jana Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

Szanowna Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Apel

o wzmocnienie proceduralnych aspektów międzynarodowej ochrony praw człowieka

Szanowny Panie Premierze,
Szanowna Pani Ministro,

jako organizacje społeczne od lat zabiegające o ochronę praw człowieka, w związku z toczącymi się pracami nad ratyfikacją Protokołu fakultatywnego do Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnychⁱ, pragniemy wyrazić nasze poparcie dla ratyfikacji przez Polskę tego protokołu.

Protokół wyposaża jednostki w proceduralną możliwość kwestionowania na forum międzynarodowym naruszeń praw człowieka, do których ochrony zobowiązała się Rzeczypospolita Polska ratyfikując Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych (MPPGSiK).

Poprzez przyjęcie tego protokołu jednoznacznie rozstrzygnięta została, budząca przez lata kontrowersje, kwestia dopuszczalności pozasądowego kwestionowania naruszeń praw społecznych. Komitet Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych ONZ został bowiem wyposażony w kompetencję do oceny zarzutów naruszeń praw socjalnych, ekonomicznych i kulturalnych stawianych poszczególnym Państwom-Stronom Paktu przez jednostki. Zarzuty te ocenia przez pryzmat racjonalności (ang. *reasonableness*) działań podejmowanych przez państwo w obszarze implementacji praw społecznych (art. 8 par. 4) udzielając jednocześnie cennych rekomendacji co do poprawy poziomu przestrzegania tych praw przez państwa.

Mając na uwadze zmianę przez Rząd RP stanowiska co do natury praw zagwarantowanych w MPPGSiK, wyrażoną przy okazji ostatniego sprawozdania Polski z przestrzegania tego Paktu, a polegającą na uznaniu możliwości kwestionowania praw społecznych na drodze sądowejⁱⁱ, wydaje się, że decyzja o związaniu się przez Polskę tym protokołem stanowi logiczny krok na drodze do wzmocnienia ochrony praw człowieka, w tym przypadku praw społecznych.

Ratyfikacja tego instrumentu prawa międzynarodowego powinna stanowić pierwszy, ale zdecydowanie nie ostatni krok do podniesienia poziomu ochrony praw człowieka w Polsce.

W tym kontekście chcielibyśmy zaapelować jednocześnie o ratyfikację innych, zbliżonych do tego instrumentów prawa międzynarodowego przewidujących możliwość wnoszenia skarg na forum międzynarodowym. W szczególności apelujemy o ratyfikację protokołów, wskazanych przy okazji ostatniego Powszechnego Przeglądu Okresowego (UPR) Polskiⁱⁱⁱ, tj. Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami oraz Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, jak i stanowiącej element europejskiego systemu ochrony praw człowieka Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej, przewidującej mechanizm skarg zbiorowych.

Wobec braku efektywnej kontroli konstytucyjności prawa, z uwagi na trwający paraliż Trybunału Konstytucyjnego, decyzja o ratyfikacji tych instrumentów prawa międzynarodowego znajduje dodatkowe uzasadnienie w postaci konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony praw człowieka obywateli polskich i innych osób znajdujących się pod polską jurysdykcją. Ratyfikacja tych instrumentów powinna z tego względu zostać uwzględniona także w Krajowym Planie Działań na rzecz wdrażania Wytycznych ONZ dot. biznesu i praw człowieka na lata 2025-2029 nad którym obecnie trwają prace.

W razie potrzeby przedstawienia dodatkowych wyjaśnień, pozostajemy do Państwa dyspozycji.

W imieniu Amnesty International Polska

Anna Błaszczak-Banasiak
Dyrektorka

Lista organizacji podpisanych pod apelem:

- Fundacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA
- Polski Instytut Praw Człowieka i Biznesu
- Fundacja Panoptykon
- Konsorcjum Migracyjne
- Kampania Przeciw Homofobii
- Fundacja Wolne Sądy
- Fundacja Równość.org.pl
- Instytut Spraw Publicznych

- Helsińska Fundacja Praw Człowieka
- Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
- Fundacja Feminoteka
- Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS
- Fundacja Frank Bold

ⁱ Komunikat z posiedzenia Zespołu problemowego ds. międzynarodowych RDS w dniu 16 lipca 2025 r. <https://www.cpsdialog.gov.pl/index.php/aktualnosci/108-z-zycia-dialogu/zespoly-problemowe-rds/1027-16-07-2025>

ⁱⁱ Por. Committee on Economic, Social and Cultural Rights Concluding observations on the seventh periodic report of Poland, E/C.12/POL/CO/7, Par. 4

ⁱⁱⁱ Sygnatura: A/HRC/52/15